

vurdering i 2005. Muligheden for en 5. verdenskvindekonference i 2005 holdes dermed åben.

20. Hoveddokumentet indeholder i sin vedtagne form hen ved 270 paragraffer, hvoraf ca. 230 er anbefalinger om fremtidige tiltag rettet mod at accelerere gennemførelsen af Beijing-handlingsprogrammets anbefalinger. Dokumentet rummer på en række områder fremskridt i forhold til Beijing-handlingsprogrammet, medens der på andre er tale om en konsolidering af de i Beijing opnåede resultater. Dokumentet rummer ingen egentlige tilbageskridt fra Beijing. Der er opnået fremskridt på en række danske prioritetsområder.

21. Fremskridtene på området *vold mod kvinder* var således ganske betydelige. Det lykkedes at opnå enighed om præciseringer af forholdet mellem vold mod kvinder og statens ansvar herfor. Det anerkendes i den forbindelse, at vold mod kvinder og piger, uanset om denne måtte finde sted i det offentlige rum eller i privatsfæren, udgør et menneskerettighedsproblem, som staten bør søge at bekæmpe. Det anerkendes endvidere, at vold, som udøves eller tolereres af staten og dennes institutioner, udgør en menneskerettighedskrænkelse. Endvidere anbefales det, at alle former for vold mod kvinder og piger bør betragtes som en kriminel og derfor en strafbar handling. Hertil skal lægges, at voldsdefinitionen samtidig er blevet udvidet, således at den nu også indeholder henvisning til forbrydelser begået i affekt eller under henvisning til ære, hvilket er et vigtigt fremskridt. Voldtægt i ægteskabet omtales også, og anbefalingerne om lovtiltag og oplysningskampagner rettet mod at uddyde kvindelig omskæring er blevet præciseret i forhold til Beijing-handlingsprogrammet.

Paragrafferne om handel med kvinder og børn bør også fremhæves. Disse indeholder en række fremskridt og bærer tydeligt præg af den øgede viden og forståelse, der er opnået siden Beijing med hensyn til problemets natur og ikke mindst dets omfang. Det lykkedes således at opnå enighed om en anbefaling om at udvikle styrke og håndhæve tiltag rettet mod at forebygge handel med kvinder og piger. Betydningen af internationalt samarbejde med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af handel samt retsforfølgelse af bagmændene omtales nu også. I forbindelse hermed lykkedes det at få indføjret en henvisning til de igangværende forhandlinger om en ny protokol om handel med personer, herunder især kvinder og børn, som udgør en del af en FN's Konvention imod Transnational

Organiseret Kriminalitet. Fremhæves bør også, at hvor Beijing-handlingsprogrammet udelukkende omtalte hjælp til ofrene i oprindelseslandene, anerkendes det nu, at disse også har behov for beskyttelse og støtte i modtagerlandene. Dokumentet indeholder endvidere en anbefaling om nedsættelse af nationale koordinationsmekanismer, som i samarbejde med civilsamfundet skal bidrage til udveksling af information og rapportering om årsager og tendenser i forbindelse med handel med kvinder og piger.

22. På det kontroversielle *sundhedsområde* lykkedes det ikke at opnå de store gennembrud. Det viste sig således umuligt at opnå enighed om en henvisning til kvinders seksuelle rettigheder, og det lykkedes ej heller at få indføjret formuleringerne vedrørende abortspørgsmål og prævention vedtaget på Cairo+5.

Der er dog også opnået fremskridt på en række områder. Hiv/aids spørgsmålene er således grundigere behandlet i dette dokument end i Beijing-handlingsprogrammet. Hoveddokumentet indeholder også en henvisning til, at regeringerne bør sørge for sikre arbejdsbetingelser for ansatte i sundhedssektoren, hvilket set i lyset af de talrige overgreb mod f.eks. abortklinikker (i udlandet) er et ikke uvæsentligt fremskridt. Endvidere rummer dokumentet stærkere formuleringer om regeringernes forpligtelse til at sikre, at kvinder har fuld og lige adgang til sundhedsydelser, inklusive information, af høj kvalitet og til rimelige priser. Det samme gør sig gældende for ansatte i sundhedssektoren, som bør beskytte og fremme menneskerettigheder ved at overholde etiske, professionelle og kønsensitive standarder. Endvidere anbefales det, at reduktion af mødre dødelighed gøres til en prioritet i sundhedssektoren. Endelig opnåedes der enighed om en håndfast formulering om, at alle former for diskrimination mod kvinder og piger i forbindelse med deres adgang til sundhedsydelser, herunder uddannelse og information, bør elimineres.

23. På *menneskerettighedsområdet* måtte en henvisning til »seksuel orientering« opgives. Det samme var tilfældet med en paragraf om indarbejdelse af FN's Kvindekonventions (CEDAW) bestemmelser i national lovgivning. Der var dog tale om visse, om end begrænsede, fremskridt. Det lykkedes således at få indføjret en anbefaling om at overveje ratifikation af den nyligt færdigforhandlede valgfri tillægsprotokol til Kvindekonventionen. Protokollen giver individer, der mener sig udsat for brud på konventionen, kla-